

ความคาดหวังของนักศึกษาแพทย์ ที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอน ของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

พรรณิการ์ พุ่มจันทร์ กศ.บ., นุชจรี หงษ์เหลี่ยม รพ.ม.

ฝ่ายการศึกษา งานแพทยศาสตรศึกษา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร 10700.

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อเปรียบเทียบสภาพความคาดหวังกับสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาแพทย์ต่อกระบวนการเรียนการสอนของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลจำแนกตามเพศ ชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิธีการ : ศึกษาสภาพความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาแพทย์โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาแพทย์คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ชั้นปีที่ 2-6 จำนวน 1,200 คน ซึ่งมาจากการคำนวณด้วยโปรแกรม G*Power สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ ANOVA เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบด้วย Bonferroni

ผลการศึกษา: ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาแพทย์เพศชาย โดยที่นักศึกษาแพทย์ทั้งเพศหญิงและชายส่วนใหญ่มีต่อกระบวนการเรียนการสอนในทุก ๆ ด้านระดับมากที่สุด สำหรับด้านที่นักศึกษาแพทย์มีความคาดหวังมากที่สุด คือ ด้านอาจารย์ผู้สอน รองลงมา คือ ด้านปัจจัยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง กล่าวคือ นักศึกษาแพทย์ทั้งเพศหญิงและเพศชายโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสภาพที่เป็นจริงในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเท่านั้น ยกเว้นด้านอาจารย์ผู้สอนที่นักศึกษาเพศหญิงมีความคิดเห็นว่าระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า เพศต่างกัน มีความคาดหวังในด้านการประเมินผลการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักศึกษาแพทย์เพศหญิงและชายมีความคิดเห็นต่อสภาพความเป็นจริงในด้านอาจารย์ผู้สอนและด้านปัจจัยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาแพทย์ที่มีชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีความคาดหวังและมีความคิดเห็นต่อสภาพความเป็นจริงทั้ง 5 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป: นักศึกษาแพทย์มีความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงที่แตกต่างกัน ควรนำผลการศึกษาไปพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนตามความคาดหวังของนักศึกษาแพทย์เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ความคาดหวัง; นักศึกษาแพทย์; คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

Abstract: **Expectations of Medical Students to the Teaching Process of Faculty of Medicine Pannika Poomjan, B.Ed., Nucharee Hongliam, M.P.A.**
Education Department, Division of Medical Education, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University, Bangkok 10700, Thailand.
Siriraj Medical Bulletin 2016;9(3): 139-147

Objective: To compare the expectation and existing condition towards instructional method classified by gender, a level of study, and learning achievement.

Methods: The researcher used the questionnaire to study the medical students' expectation and existing condition. The samples of this study were 1,200 of the 2nd-6th-year medical students. The data were analyzed by percentage, means, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA. When the difference was founded, it was tested for multiple comparisons by Bonferroni Method.

Results: The results of the study showed that mostly medical students were a male who had the highest expectation towards the instructional method on the teacher aspect. After the hypothesis testing, it was shown that the different gender had different expectation towards the instructional evaluation at the statistically significant level .05. For the teacher aspect and instructional supporting factor, the medical students who had a different level of study and learning achievement would have the different expectation and existing condition of all 5 aspects at the statistically significant level .05.

Conclusion: The medical students had different expectation and existing condition, the researcher should take all studied information to improve and adjust the instructional method accorded to the students' expectation in order to respond the students' purpose.

Keywords: Medical students, Faculty of Medicine Siriraj Hospital.

ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

ความคาดหวังเป็นตัวบ่งชี้แห่งความสำเร็จซึ่งในการตัดสินใจของแต่ละคนในการเลือกการกระทำไว้ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคาดหวังในด้านหลักสูตร ด้านผู้สอนด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีผลต่อกระบวนการจัดการสอนในการตอบสนองความต้องการและบ่งบอกถึงสภาพความเป็นจริงของกระบวนการสอนในปัจจุบันจากการศึกษาของวิลาลินี ป้องศรี และ สุลาวัลย์ รรณ ชอบสงวน⁴ พบว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อความคาดหวังของอาจารย์และการจัดการเรียนสอนอยู่ในระดับมากโดยคุณลักษณะของอาจารย์มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและนักศึกษามีทัศนคติเกี่ยวกับความคาด

หวังต่อการจัดการเรียนสอนของอาจารย์แตกต่างจากการปฏิบัติจริง

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับความคาดหวังของนักศึกษาในการเข้ามาศึกษาจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคาดหวังของนักศึกษาแพทย์ที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอนของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล” ขึ้นเพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้ประกอบการพิจารณาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขในการจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ ให้สามารถสนองตรงกับความต้องการของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์และวิธีการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้นี้เป็นนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ชั้นปีที่ 2-6 จำนวน 1,549 คน โดยใช้โปรแกรม G*Power คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ 1,200 คน ได้รับแบบสอบถามคืน 796 ชุด คิดเป็นร้อยละ 51.39

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ เรื่องความคาดหวังของนักศึกษาแพทย์ที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอน จำนวน 45 ข้อ แบบสอบถามด้านสภาพความคาดหวังมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และด้านสภาพความเป็นจริงมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคาดหวังของนักศึกษาแพทย์ที่มี

ต่อกระบวนการเรียนการสอน ด้านสภาพความคาดหวัง แสดงสิ่งที่คาดหวังว่าจะได้รับก่อนการเรียน และด้านสภาพความเป็นจริงแสดงสิ่งที่ได้รับจริงหลังจากการเรียน

สถิติที่ใช้และการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test ANOVA และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Bonferroni

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

นักศึกษาแพทย์จำนวน 796 คน เพศชาย (ร้อยละ 51.5) และเพศหญิง (ร้อยละ 48.5) อยู่ในชั้นปี 2 (ร้อยละ 30.3) และปี 3 (ร้อยละ 23.6) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ระหว่าง 3.50-4.00 (ร้อยละ 56.4)

ตอนที่ 2 สภาพความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาแพทย์ที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ความคาดหวังต่อกระบวนการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนสภาพความเป็นจริง นักศึกษาแพทย์มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1. แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาแพทย์ที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอนโดยรวม

ข้อความ	สภาพความคาดหวัง			สภาพความเป็นจริง		
	X	S.D.	ความหมาย	X	S.D.	ความหมาย
ด้านหลักสูตรเนื้อหาวิชา	4.24	0.62	มากที่สุด	3.86	0.57	มาก
ด้านอาจารย์ผู้สอน	4.44	0.58	มากที่สุด	4.16	0.56	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.24	0.64	มากที่สุด	3.94	0.61	มาก
ปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอน	4.39	0.62	มากที่สุด	4.10	0.64	มาก
ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน	4.35	0.65	มากที่สุด	3.92	0.78	มาก
รวม	4.34	0.55	มากที่สุด	4.01	0.52	มาก

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบสภาพความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาแพทย์ที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอนจำแนกตามเพศ ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

เพศต่างกันมีความคาดหวังในด้านการประเมินผลการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักศึกษาแพทย์เพศหญิงและชายมีความคิดเห็นต่อสภาพความเป็นจริงในด้านอาจารย์ผู้สอนและ

ด้านปัจจัยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีความคาดหวังและมีความคิดเห็นต่อสภาพความเป็นจริงทั้ง 5 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 2 และ 3) และทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Bonferroni พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคาดหวังทั้ง 5 ด้านในภาพรวมจำแนกตามชั้นปี มีชั้นปี 2 กับปี 3 แตกต่าง

กับชั้นปี 4 และชั้นปี 4 กับปี 5 แตกต่างกับปี 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยของความเป็นจริงทั้ง 5 ด้านในภาพรวมมีชั้นปี 2 แตกต่างกับปี 5 และปี 6, ปี 3 แตกต่างกับปี 6, ปี 4 แตกต่างกับปี 5 และปี 6, และปี 5 แตกต่างกับปี 6 (ตารางที่ 4)

ค่าเฉลี่ยของความคาดหวังทั้ง 5 ด้านพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.00-2.49 แตกต่างกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.00-3.49 และ 3.50-4.00, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.50-2.99 แตกต่างกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.50-4.00 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.00-3.49 แตกต่าง

กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.50-4.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยของความเป็นจริงทั้ง 5 ด้านในภาพรวมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.00-2.49 แตกต่างกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.00-3.49 และ 3.50-4.00, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.50-2.99 แตกต่างกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.50-3.49 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.00-3.49 แตกต่างกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.50-4.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 2. การเปรียบเทียบสภาพความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาแพทย์ที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอนจำแนกตามชั้นปี

ข้อความ	แหล่งความแปรปรวน	สภาพความคาดหวัง				สภาพความเป็นจริง			
		ss	df	MS	F	ss	df	MS	F
ด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา	ระหว่างกลุ่ม	10.565	4	2.641	7.072*	28.377	4	7.094	24.212*
	ภายในกลุ่ม	295.440	791	0.374		231.766	791	0.293	
	รวม	306.005	795			260.143	795		
ด้านอาจารย์ ผู้สอน	ระหว่างกลุ่ม	8.330	4	2.082	6.401*	21.409	4	5.352	18.284*
	ภายในกลุ่ม	257.362	791	0.325		231.543	791	0.293	
	รวม	265.692	795			252.952	795		
ด้านกิจกรรม การเรียน การสอน	ระหว่างกลุ่ม	9.394	4	2.348	5.940*	30.319	4	7.580	22.810*
	ภายในกลุ่ม	312.736	791	0.395		262.847	791	0.332	
	รวม	322.129	795			293.166	795		
ปัจจัยส่งเสริม การเรียน การสอน	ระหว่างกลุ่ม	13.389	4	3.347	9.089*	31.423	4	7.856	21.112*
	ภายในกลุ่ม	291.302	791	0.368		294.327	791	0.372	
	รวม	304.690	795			325.750	795		
ด้านการประเมิน ผลการเรียน การสอน	ระหว่างกลุ่ม	8.922	4	2.230	5.316*	24.809	4	6.202	10.707*
	ภายในกลุ่ม	331.903	791	0.420		458.215	791	0.579	
	รวม	340.825	795			483.024	795		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	9.663	4	2.416	8.384*	26.180	4	6.545	27.806*
	ภายในกลุ่ม	227.921	791	0.288		186.186	791	0.235	
	รวม	237.584	795			212.367	795		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3. การเปรียบเทียบสภาพความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาแพทย์ที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอนจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อความ	แหล่งความแปรปรวน	สภาพความคาดหวัง				สภาพความเป็นจริง			
		ss	df	MS	F	ss	df	MS	F
ด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา	ระหว่างกลุ่ม	8.399	3	2.800	7.451*	6.654	3	2.218	6.930*
	ภายในกลุ่ม	297.605	792	0.376		253.489	792	0.320	
	รวม	306.005	795			260.143	795		
ด้านอาจารย์ ผู้สอน	ระหว่างกลุ่ม	8.895	3	2.965	9.145*	9.352	3	3.117	10.135*
	ภายในกลุ่ม	256.797	792	0.324		243.600	792	0.308	
	รวม	265.692	795			252.952	795		
ด้านกิจกรรม การเรียน การสอน	ระหว่างกลุ่ม	6.584	3	2.195	5.508*	8.468	3	2.823	7.852*
	ภายในกลุ่ม	315.546	792	0.398		284.698	792	0.359	
	รวม	322.129	795			293.166	795		
ปัจจัยส่งเสริม การเรียน การสอน	ระหว่างกลุ่ม	8.966	3	2.989	8.004*	10.333	3	3.444	8.649*
	ภายในกลุ่ม	295.724	792	0.373		315.417	792	0.398	
	รวม	304.690	795			325.750	795		
ด้านการประเมิน ผลการเรียน การสอน	ระหว่างกลุ่ม	6.031	3	2.010	4.755*	9.080	3	3.027	5.058*
	ภายในกลุ่ม	334.794	792	0.423		473.944	792	0.598	
	รวม	340.825	795			483.024	795		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	7.650	3	2.550	8.784*	8.626	3	2.875	11.177*
	ภายในกลุ่ม	229.934	792	0.290		203.740	792	0.257	
	รวม	237.584	795			212.367	795		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4. ทดสอบความแตกต่างของสภาพความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาแพทย์ที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอน จำแนกตามชั้นปี

ข้อความ	สภาพความคาดหวัง					สภาพความเป็นจริง				
	ปี 2	ปี 3	ปี 4	ปี 5	ปี 6	ปี 2	ปี 3	ปี 4	ปี 5	ปี 6
ด้านหลักสูตร										
เนื้อหาวิชา										
ปี 2			.000*	.047*			.047*		.000*	.000*
ปี 3			.040*						.018*	.000*
ปี 4					.000*				.007*	.000*
ปี 5					.036*					.023*
ปี 6					.036*					
ด้านอาจารย์										
ผู้สอน										
ปี 2			.035*				.005*		.000*	.000*
ปี 3			.004*							.000*
ปี 4					.000*					.000*
ปี 5					.014*					.031*
ปี 6										.
ด้านกิจกรรม										
การเรียน										
การสอน										
ปี 2			.005*				.000*		.000*	.000*
ปี 3			.004*							.000*
ปี 4					.001*				.008*	.000*
ปี 5										
ปี 6										
ปัจจัยส่งเสริม										
การเรียนการสอน										
ปี 2			.014*		.044*		.000*		.009*	.000*
ปี 3			.000*							.000*
ปี 4					.000*					.000*
ปี 5					.002*					.000*
ปี 6										
ด้านการประเมิน										
ผลการเรียนการสอน										
ปี 2					.020*				.004*	.000*
ปี 3			.043*						.036*	.000*
ปี 4					.001*					.004*
ปี 5					.010*					
ปี 6										
ภาพรวม										
ปี 2			.004*				.001*		.000*	.000*
ปี 3			.001*							.000*
ปี 4					.000*				.016*	.000*
ปี 5					.003*					.001*
ปี 6										

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5. ทดสอบความแตกต่างของสภาพความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาแพทย์ที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอน
จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อความ	สภาพความคาดหวัง				สภาพความเป็นจริง			
	2.00-2.49	2.50-2.99	3.00-3.49	3.50-4.00	2.00-2.49	2.50-2.99	3.00-3.49	3.50-4.00
ด้านหลักสูตร								
เนื้อหาวิชา								
2.00-2.49				.026*				.041*
2.50-2.99								.030
3.00-3.49				.003*				.010*
3.50-4.00								
ด้านอาจารย์								
ผู้สอน								
2.00-2.49		.008*	.001*	.000*		.010*	.002*	.000*
2.50-2.99				.015*				.011*
3.00-3.49								.012*
3.50-4.00								
ด้านกิจกรรม								
การเรียน								
การสอน								
2.00-2.49				.036*				.017*
2.50-2.99				.017*				.013
3.00-3.49								.009*
3.50-4.00								
ปัจจัยส่งเสริม								
การเรียนการสอน								
2.00-2.49			.002*	.006*				.032*
2.50-2.99				.007*				.000
3.00-3.49								.050*
3.50-4.00								
ด้านการประเมิน								
ผลการเรียนการสอน								
2.00-2.49								
2.50-2.99								
3.00-3.49				.030*				.014*
3.50-4.00								
ภาพรวม								
2.00-2.49			.013*	.003*			.014*	.002*
2.50-2.99				.007*				.001*
3.00-3.49				.026*				.002*
3.50-4.00								

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

นักศึกษาแพทย์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 51.5 และเพศหญิง ร้อยละ 48.5 มีสภาพความคาดหวังต่อกระบวนการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาแพทย์มีความคาดหวังด้านอาจารย์ผู้สอนมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 ส่วนสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาแพทย์มีความคิดเห็นต่อกระบวนการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาแพทย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงด้านอาจารย์ผู้สอนในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 เมื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศต่างกัน มีความคาดหวังด้านการประเมินผล การเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความคิดเห็นต่อสภาพความเป็นจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านอาจารย์ผู้สอนและด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอน นักศึกษาแพทย์ที่มีชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีสภาพความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงทั้ง 5 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงของนักศึกษาแพทย์ที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอนของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล 5 ด้าน โดยรวมนักศึกษาแพทย์มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด และมีสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก อภิปรายเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านหลักสูตรเนื้อหาวิชา พบว่า นักศึกษาแพทย์มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด และแต่ละชั้นปีมีความคาดหวังแตกต่างกัน เนื่องมาจากเนื้อหาวิชาในแต่ละชั้นปีมีความแตกต่างกัน ดังที่ พระสมทบ อุกประโคน³สรุปว่า องค์ประกอบด้านหลักสูตรเนื้อหาวิชา มีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ ดังนั้นการจัดการศึกษา ควรจัดหลักสูตรเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนส่วนความ

คิดเห็นด้านความเป็นจริงนักศึกษาแพทย์เห็นว่าเนื้อหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติดูแลผู้ป่วยในสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้และความชำนาญในการปฏิบัติ หากเนื้อหาวิชาไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงก็จะเกิดผลเสียกับตัวนักศึกษาแพทย์เพราะไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ดังที่ เรณู ผลสวัสดิ์⁷ กล่าวว่า หลักสูตรเป็นหัวใจเปรียบได้ดั่งแบบแปลนในการสร้างบัณฑิต หลักสูตรจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการศึกษาเพราะเป็นตัวกำหนดให้ผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางที่พึงปรารถนา และไพศาล หวังพานิช⁸ ชี้ให้เห็นว่า หลักสูตรมีความสำคัญอย่างมากในการจัดการศึกษาทุกระดับ เพราะเป็นตัวกำหนดโครงการ มีแผนปฏิบัติเป็นแนวทางของการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหวังของสังคมหรือชาติบ้านเมือง

2. ด้านอาจารย์ผู้สอน พบว่า นักศึกษาแพทย์มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่าระดับชั้นปริคlinikและชั้นคลินิกมีความคาดหวังด้านอาจารย์ผู้สอนแตกต่างกัน เนื่องจากการเรียนการสอนในแต่ละระดับชั้นไม่เหมือนกัน ชั้นปริคlinikจะเน้นไปทางทฤษฎี ส่วนชั้นคลินิกจะเน้นไปในทางปฏิบัติมากกว่า ทำให้อาจารย์แพทย์ในแต่ละระดับชั้นมีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอนแตกต่างกัน อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้มีความรู้ทันสมัยและติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ มีความกระตือรือร้นในการสอน สอดคล้องกับ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช⁹ ได้สรุปความเห็นลักษณะอาจารย์ที่ดีในความรู้สึกของคนไทยว่า ต้องเป็นผู้มีความรู้สูง มีความสามารถในการเป็นครู ถ่ายทอดได้แจ่มแจ้ง ต้องทันต่อการเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าทางวิชาการ ต้องติดตามความก้าวหน้าและทันสมัยอยู่เสมอ และลักษณะที่สำคัญอีกประการ คือ ต้องมีความอดทนหรือขันติธรรมและความมีเมตตาธรรม
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษาแพทย์มีความคาดหวังและความคิดเห็นด้านความเป็นจริงไม่แตกต่างกันโดยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับรายวิชา กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักศึกษาคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาได้ โดยเฉพาะกับนักศึกษาแพทย์ชั้นคลินิกซึ่งมีกิจกรรมการเรียนการสอน

ที่ต่างไปจากปริศนิกเพราะมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ สมิตร์ คุณานุกร^๕ ได้กล่าวถึงกิจกรรมการเรียนการสอนว่า เป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการไปตามเป้าหมายที่หลักสูตรต้องการ ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนนี้ ได้แก่ วิธีการสอนของอาจารย์ กิจกรรมหรืองานที่ผู้เรียนจะต้องกระทำ ดังนั้น แนวการจัดกิจกรรมหรือการสอนนี้ย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพและลักษณะธรรมชาติของเนื้อหาวิชาและลักษณะของผู้เรียน

4. ปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอน มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด มีการให้บริการสื่ออินเทอร์เน็ตในการค้นหาความรู้ และมีห้องเรียนสามารถรองรับนักศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เฮนรี่ อ่างถึงใน พรธณี แผลงจันทิก^๖ ได้กล่าวถึงห้องเรียนว่าเป็นสถานที่สำคัญที่สุด สำหรับการสร้างทัศนคติและพฤติกรรมของผู้เรียนว่าจะออกมาในรูปแบบใด ดังนั้น การจัดห้องเรียนจะต้องคำนึงถึงขนาดของห้องเรียน แสง สี เสียง อุณหภูมิภายในห้องเรียน ส่วนสภาพความเป็นจริงส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด แต่นักศึกษาแพทย์ในชั้นคลินิกมีความคิดเห็นแตกต่างจากชั้นปริศนิก เนื่องจากต้องลงมือปฏิบัติ และต้องการอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนที่มีความทันสมัยและเพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาและสามารถเข้าใช้บริการห้องสมุดได้อย่างสะดวก ดังที่ พระสมทบ อุทประโคน^๗สรุปว่า ห้องสมุดเป็นปัจจัยส่งเสริมการเรียนการสอนของนักศึกษาอย่างแท้จริง เนื่องจากห้องสมุดอยู่ในฐานะเป็นแหล่งของความรู้ที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษาแพทย์มีความคาดหวังและความคิดเห็นด้านความเป็นจริงไม่แตกต่างกันซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การประเมินผลของนักศึกษามีความน่าเชื่อถือ มีความยุติธรรม แจ่มผลการประเมินให้ทราบในระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพวงผกา วรธนะปกรณ์ และ โสภณผลประพฤติ^๘ ที่กล่าวว่า การวัดและประเมินผลเป็นองค์ประกอบของการเรียนการสอนที่มีความสำคัญในการดำเนินการวัดและประเมินผลนั้นควรครอบคลุมจุดประสงค์ของการเรียนการสอนและควรพิจารณาหลักเกณฑ์

และรูปแบบให้เหมาะสมรวมทั้งการกำหนดเครื่องมือที่มีคุณภาพเพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจ ซึ่งผลของการประเมินจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

นำผลการวิจัยไปพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามความคาดหวังของนักศึกษาแพทย์มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยไปใช้ครั้งต่อไป

ควรเก็บข้อมูลกับนักศึกษาแพทย์เป็นรายวิชา เพื่อให้ได้รายละเอียดมากขึ้น จะได้หาแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ตรงประเด็น

เอกสารอ้างอิง

1. คึกฤทธิ์ ปราโมช. อาจารย์ที่ดี. ใน: รายงานการสัมมนาแนวทางการพัฒนาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหิดล. วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2528. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528:1-6.
2. พรธณี แผลงจันทิก. ความพึงพอใจของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อกระบวนการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2532.
3. พระสมทบ อุทประโคน. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสงฆ์".ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏเลย, 2544.
4. วิลาลินี ป้องศรี, สุลาวีวรรณ ชอบสงวน. การศึกษาความคาดหวังและการปฏิบัติจริงต่อการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ตามทัศนะของนักศึกษาสาขาการศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาการศึกษา 2547. รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2547.
5. พวงผกา วรธนะปกรณ์, โสภณ ผลประพฤติ. การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในวิชาสัมมนาวิชาชีพด้านมัลติมีเดีย ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาเทคโนโลยีมัลติมีเดีย คณะวิศวกรรมศาสตร์ และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2553.
6. ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลและประเมินผลการศึกษากองทุนมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
7. เรณู ผลสวัสดิ์. แบบแปลนในการสร้างบัณฑิต. วารสารศรัทธา 2524:4:15.
8. สมิตร์ คุณานุกร. บทบาทของอาจารย์ในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร. ใน: รายงานสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชนในภาคเหนือ. วันที่ 25 กันยายน 2524. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2524:15-18.